

Motion till riksdagen 2013/14:A396

av Tina Ehn m.fl. (MP)

Anpassad rehabilitering för personer med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning som undersöker möjligheter till riktad arbetsanpassad rehabilitering för personer med funktionsnedsättning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamhet riktas speciellt mot personer med psykiska funktionshinder och med Aspergers syndrom och deras arbetssituation.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsinriktad Daglig verksamhet och hur denna verksamhet ska kunna finnas i hela landet.

Motivering

Att ha ett arbete att gå till, att känna att man fyller en funktion i samhällsbygget, att känna gemenskap med arbetskamrater och att få lön för sin insats är något som endast hälften av människor med funktionsnedsättning får uppleva idag.

Det har tyvärr länge varit så att personer med funktionsnedsättning i betydligt högre grad är drabbade av arbetslöshet än många andra. Sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning ligger kring 50 procent, medan den för befolkningen i övrigt är 77 procent.

Unga med funktionsnedsättning

Situationen för unga människor med funktionsnedsättning tenderar av olika anledningar att aldrig få en chans att visa vad de går för. För att undanröja

Fel! Okänt namn på

hinder så att personer med funktionsnedsättningar ska kunna vara delaktiga i samhället på samma villkor som alla andra krävs flera och nya insatser. Rätten till arbete är där en central del.

Mellan 2003 och 2011 ökade den beviljade aktivitetsersättningen i åldersgruppen 20–24 år med drygt 80 procent, enligt en rapport till den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen. Aktivitetsersättningen (i realiteten förtidspension) ges till ungdomar upp till 29 år, som bedöms ha någon form av nedsatt arbetsförmåga. I regeringens rapport *En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016*, uppges att cirka 26 500 unga personer idag får aktivitetsersättning, ”vilket är betydligt fler än vad som från början förväntades”.

Aspergers syndrom och arbetssituationen

Antal arbetslösa med funktionsnedsättning

I slutet av oktober 2011 fanns 68 000 personer med funktionsnedsättning inskrivna som arbetslösa. Det är en ökning med 30 000 personer sedan år 2008. Detta framgår av en rapport från Arbetsförmedlingen. Dessutom fanns vid samma tid 106 000 personer med funktionsnedsättning inskrivna i andra kategorier, vilket betyder att det totala antalet personer med funktionsnedsättning utan arbete uppgick till 174 000 personer.

Konjunkturläget och arbetskraftsefterfrågan blir svagare, vilket leder till att fler funktionsnedsatta förblir arbetslösa och att en del förlorar jobbet och hamnar i arbetslöshet, visar Arbetsförmedlingens rapport. Den konjunkturmässiga påverkan på arbetsmarknadsläget för funktionsnedsatta sker normalt sett med viss tidsfördröjning genom varseltider och uppsägningstider, vilket innebär att arbetslöshetsökningen blir tydligare år 2013. Bedömningen blir den att antalet totalt inskrivna arbetslösa med funktionsnedsättning passerar 80 000 under andra halvåret 2013.

Personer med till exempel Aspergers syndrom har många gånger fått sin diagnos sent i livet och alltså inte fått stöd under uppväxten. Ofta har de utsatts för mobbning under sin uppväxt. Trots att de ofta har både hög utbildning och kompetens tillvaratas inte deras förmågor. Många mår psykiskt mycket dåligt. Samhällets förlust blir dubbel om man inte satsar på möjlighet till delaktighet i arbetslivet.

En tillbakablick

Det har under åren gjorts många försök att få ut personer med funktionsnedsättning i arbetslivet. Under 1960- och 70-talet gjordes flera satsningar för att få in personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden; till exempel fanns 34 procent i olika arbetsmarknadsutbildningar jämfört med dagens 23 procent av alla deltagare.

Fel! Okänt namn på

Samhall hade en annan roll än idag. Man tog även emot personer med grava funktionsnedsättningar och produktionskravet var inte uttalat på det sätt som det är idag. Det medförde att det fanns ett reellt alternativ till Daglig verksamhet för många fler än idag.

Arbetsmarknadsinstitutet (AMI) hade en viktig roll för att få ut unga människor i arbetslivet. Efter avslutad skolgång kunde ungdomar med funktionsnedsättning söka till AMI för att få arbetsinriktad rehabilitering. Arbetslivsinriktad rehabilitering kan vara att prova nya arbetsuppgifter, tekniska hjälpmedel, arbetsträning, utbildning eller omplacering. Det fanns AMI:s för olika diagnosgrupper: AMI: döv/hörsel, AMI: syn och så vidare. Rehabiliteringen var inriktad på att matcha ungdomen med rätt arbete. Den specialkompetens som fanns på AMI och som Arbetsförmedlingen (AF) drog nytta av försvann i och med att AMI lades ner och det är i stället AF som ska erbjuda rehabilitering.

Våra förslag

För att få in unga personer med funktionsnedsättning i arbetslivet krävs en stark samverkan mellan skola och Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet de gröna föreslår att AF erbjuder ungdomar med funktionsnedsättning arbetsinriktad rehabilitering.

Det är en stor skillnad mellan att arbeta på Daglig verksamhet och på Samhall. I dag finns det olika stödformer som är aktuella för personer med autism och/eller psykiska funktionsnedsättningar och det finns även företag som Arbetsförmedlingen gett i uppdrag att arbeta med Supported Employment-metoden, till exempel MISA. Detta skulle behöva utvecklas betydligt mer och även kunna omfatta alla åldrar. Utöver detta är behovet starkt av såväl att skapa motivation hos som att erbjuda utbildning till arbetsgivare.

På Daglig verksamhet finns i regel arbetstagare som tidigare gått på verksamhetsträning eller yrkesträning i gymnasiesärskolan. Det är en synnerligen heterogen grupp, där många har behov av det stöd som finns i Daglig verksamhet och där arbetsuppgifterna är väl avvägda för just dem. Det finns också en stor grupp inom Daglig verksamhet som skulle klara av ett mer självständigt arbete men som ändå inte platsar på dagens Samhall. Ett mellanting mellan Daglig verksamhet och Samhall behövs. Arbetsinriktad Daglig verksamhet finns i en del kommuner och Miljöpartiet föreslår en utredning med syfte att ta vara på de exempel som finns om arbetsinriktad rehabilitering och undersöka möjligheter att starta en sådan verksamhet över hela landet.

Stockholm den 3 oktober 2013

Tina Ehn (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Mats Pertoft (MP)